

Sygnatura akt VIII Ga 5/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 lutego 2016 roku

Sąd Okręgowy w Szczecinie VIII Wydział Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Agnieszka Woźniak

Sędziowie: SO Piotr Salamaj (spr.)

SR del. Dariusz Plewczyński

Protokolant: st. sekr. sądowy Joanna Witkowska

po rozpoznaniu w dniu 26 lutego 2016 roku w Szczecinie

na rozprawie

sprawy z powództwa Przedsiębiorstwa Handlowego (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S.

przeciwko M. W. (1)

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego od wyroku Sądu Rejonowego Szczecin - Centrum w Szczecinie z dnia 30 września 2015 roku, sygnatura akt X GC 182/13

I. oddala apelację;

II. odstępuje od obciążania pozwanego kosztami postępowania apelacyjnego;

III. przyznaje radcy prawnemu T. P. od Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego Szczecin - Centrum w Szczecinie kwotę 1.476 zł (jeden tysiąc czterysta siedemdziesiąt sześć złotych), w tym podatek VAT w kwocie 276 zł (dwieście siedemdziesiąt sześć złotych), tytułem kosztów pomocy prawnej udzielonej pozwanemu z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.

SSO(...)SSO (...)SSR del.(...)

Sygn. akt VIII Ga 5/16

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 12 kwietnia 2012 r. powódka Przedsiębiorstwo Handlowe (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w S. wniosła o zasądzenie od M. W. (1) kwoty 39.758, 27 zł z odsetkami od dnia 15 lutego 2012 r. i kosztami postępowania. Uzasadniając żądanie pozwu powódka wskazała, że pozwany w dniu 6 lipca 2012 r. w ramach prowadzonej działalności gospodarczej podpisał i złożył powódce weksel in blanco wraz z oświadczeniem o jego wypełnieniu dla zabezpieczenia mogących powstać w przyszłości roszczeń, wynikających ze wzajemnej współpracy. Pozwany w okresie od dnia 29 sierpnia 2011 r. do dnia 12 listopada 2011 r. zakupił u powódki towar, w związku z czym powódka wystawiła pozwanemu szereg faktur VAT na łączną kwotę 38.298,27 zł. Pozwany zaakceptował wystawione faktury VAT, jednak pomimo upływu terminów płatności nie uregulował należności. Wobec powyższego powódka w

dniu 6 lutego 2012 r. wypełniła weksel in blanco na kwotę 39.758,27 zł (należność główna plus odsetki). Pomimo wezwania do wykupu weksla pozwany nie uregulował należności.

W dniu 27 czerwca 2012 r., w sprawie o sygn. akt X GNC 1214/12, Sąd Rejonowy Szczecin - Centrum w Szczecinie wydał nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym, uwzględniając powództwo.

W piśmie z dnia 30 lipca 2012 r. pozwany złożył zarzuty od nakazu zapłaty. Zaskarżając przedmiotowy nakaz pozwany wniósł o jego uchylenie i oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie kosztów postępowania. W uzasadnieniu wskazał, że cierpi od ok. 3 lat na zaburzenia psychiczne spowodowane demencją, co było przyczyną wydania orzeczenia o niepełnosprawności w stopniu znacznym. Pozwany wskazał, że nie pamięta, czy podpisał weksel, a przez całe życie zawodowe kierował się zasadą niewystawiania weksli. Pozwany wskazał nadto, że nie pamięta, czy zakupił towar u powódki, a z uwagi na fakt, że powódka nie przedstawiła faktur VAT nie jest w stanie się odnieść do jej twierdzeń.

Wyrokiem z dnia 30 września 2015 r. (sygn. akt X GC 182/13) Sąd Rejonowy Szczecin – Centrum w Szczecinie utrzymał nakaz zapłaty wydany w postępowaniu nakazowym w dniu 27 czerwca 2012 r. w sprawie o sygn. akt X GNC 1214/12 w całości i przyznał od Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego Szczecin - Centrum w Szczecinie na rzecz radcy prawnego T. P. kwotę 2.952 zł tytułem pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

Sąd Rejonowy ustalił, że w dniu 6 lipca 2011 r. w ramach prowadzonych działalności gospodarczych powódka Przedsiębiorstwo Handlowe (...) spółka z o.o. w S., jako dystrybutor, zawarła z pozwanym M. W. (1), jako odbiorcą, umowę o współpracy dotyczącą sprzedaży produktów objętych ofertą handlową powódki. Dla zabezpieczenia przyszłych roszczeń wynikających z tej umowy pozwany w dniu zawarcia umowy wystawił powódce weksel in blanco, upoważniając powódkę do jego wypełnienia w razie opóźnienia z zapłatą o co najmniej 7 dni w stosunku do terminu płatności ustalonego na wystawionej przez powódkę fakturze VAT. W ramach ww. umowy pozwany w okresie od dnia 29 sierpnia 2011 r. do dnia 12 listopada 2011 r. zakupił u powódki towar i w związku z tym powódka wystawiła pozwanemu następujące faktury VAT: nr (...) z dnia 10.09.2011 r. na kwotę 9370,02 zł z terminem wymagalności na dzień 10.10.2011 r., nr (...) z dnia 29.08.2011 r. na kwotę 1922,21 zł z terminem wymagalności na dzień 13.10.2011 r., nr (...) z dnia 29.08.2011 r. na kwotę 1856,71 zł z terminem wymagalności na dzień 13.10.2011 r., nr (...) z dnia 1.09.2011 r. na kwotę 738,05 zł z terminem wymagalności na dzień 16.10.2011 r., nr (...) z dnia 1.09.2011 r. na kwotę 6.658,90 zł z terminem wymagalności na dzień 16.10.2011 r., nr (...) z dnia 1.09.2011 roku na kwotę 3.141,67 zł z terminem wymagalności na dzień 16.10.2011 r., nr (...) z dnia 2.09.2011 r. na kwotę 229,79 zł z terminem wymagalności na dzień 17.10.2011 r., nr (...) z dnia 2.09.2011 r. na kwotę 84,13 zł z terminem wymagalności na dzień 17.10.2011 r., nr (...) z dnia 2.09.2011 r. na kwotę 460,93 zł z terminem wymagalności na dzień 17.10.2011 r., nr (...) z dnia 2.09.2011 r. na kwotę 20,68 zł z terminem wymagalności na dzień 17.10.2011 r., nr (...) z dnia 5.09.2011 r. na kwotę 819,18 zł z terminem wymagalności na dzień 20.10.2011 r., nr (...) z dnia 6.09.2011 r. na kwotę 418,20 zł z terminem wymagalności na dzień 21.10.2011 r., nr (...) z dnia 7.09.2011 r. na kwotę 200,18 zł z terminem wymagalności na dzień 22.10.2011 r., nr (...) z dnia 8.09.2011 r. na kwotę 4.487,16 zł z terminem wymagalności na dzień 23.10.2011 r., nr (...) z dnia 9.09.2011 r. na kwotę 355,03 zł z terminem wymagalności na dzień 24.10.2011 r., nr (...) z dnia 12.09.2011 r. na kwotę 69,64 zł z terminem wymagalności na dzień 27.10.2011 r., nr (...) z dnia 13.09.2011 r. na kwotę 571,62 zł z terminem wymagalności na dzień 28.10.2011 r., nr (...) z dnia 13.09.2011 r. na kwotę 1.418,81 zł z terminem wymagalności na dzień 28.10.2011 r., nr (...) z dnia 13.09.2011 r. na kwotę 234,17 zł z terminem wymagalności na dzień 28.10.2011 r., nr (...) z dnia 13.09.2011 r. na kwotę 47,36 zł z terminem wymagalności na dzień 28.10.2011 r., nr (...) z dnia 13.09.2011 r. na kwotę 548,92 zł z terminem wymagalności na dzień 28.10.2011 r., nr (...) z dnia 14.09.2011 r. na kwotę 368,07 zł z terminem wymagalności na dzień 29.10.2011 r., nr (...) z dnia 14.09.2011 r. na kwotę 904,57 zł z terminem wymagalności na dzień 29.10.2011 r., nr (...) z dnia 15.09.2011 r. na kwotę 916,97 zł z terminem wymagalności na dzień 30.10.2011 r., nr (...) z dnia 20.09.2011 r. na kwotę 13,57 zł z terminem wymagalności na dzień 4.11.2011 r., nr (...) z dnia 2.11.2011 r. na kwotę 2.389,04 zł z terminem wymagalności na dzień 17.12.2011 r., nr (...) z dnia 12.11.2011 r. na kwotę 52,69 zł z terminem wymagalności na dzień 27.12.2011 r. Łącznie należność przysługująca powódce z tytułu powyższych faktur VAT zamknęła się kwotą 38.298,27 zł. Pozwany, pomimo akceptacji każdej z tych faktur VAT, wyrażonej poprzez ich podpisanie, nie uregulował należności w zakreślonych terminach płatności.

W piśmie z dnia 21.12.2011 r. pozwany zwrócił się do powódki o przedłużenie terminu płatności zaległych faktur za materiały budowlane pobrane w miesiącach od sierpnia do września 2011 r., zobowiązując się do uregulowania należności do dnia 20.01.2012 r. Pozwany nie uregulował zaległości we wskazanym terminie. Kolejnym pismem z dnia 23.01.2012 r. pozwany ponownie zwrócił się do powódki o dalsze przedłużenie terminów płatności należności do dnia 29.02.2012 r. W piśmie z dnia 30 stycznia 2012 r. powódka wezwała pozwanego do zapłaty zaległości w łącznej wysokości 38.298,27 zł w terminie 7 dni. Wezwanie do zapłaty zostało bezskuteczne.

Wobec nieuregulowania należności powódka w dniu 6 lutego 2012 r. wypełniła wystawiony przez pozwanego weksel in blanco na kwotę 39.754,27 zł, na którą to kwotę złożyła się należność główna i odsetki ustawowe i wezwała pozwanego do jego wykupu w terminie do dnia 14 lutego 2012 r. Pozwany nie odpowiedział na wezwanie.

W dniu 12 marca 2012 r. wobec pozwanego wydane zostało orzeczenie o niepełnosprawności w stopniu znacznym, stwierdzające, że nie da się ustalić od kiedy istnieje niepełnosprawność, zaś ustalony stopień niepełnosprawności datuje się od dnia 14 lutego 2012 r. Pierwsze objawy choroby pozwanego miały miejsce 4-5 lat temu. Pozwany zaprzestał wykonywania działalności gospodarczej i został wykreślony z rejestru (...).

W dniu 23 września 2014 r. do Sądu Okręgowego w Szczecinie złożony został wniosek o ubezwłasnowolnienie pozwanego M. W. (1) wraz z wnioskiem o ustanowienie dla pozwanego doradcy tymczasowego w osobie Z. W.. Postanowieniem z dnia 10 grudnia 2014 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie ustanowił dla M. W. (1) doradcę tymczasowego w osobie Z. W.. W dniu 26 lutego 2015 r. wydana została opinia sądowo-psychiatryczna, w której stwierdzono, że u M. W. (1) występuje otępienie w stopniu znacznym i w związku z tym wymaga on całodobowej opieki, zaś rozeznanie M. W. (1) odpowiada aktualnie osobie poniżej 13 roku życia.

M. W. (1) ujawnia objawy zespołu otępiennego typu otępienia w chorobie Alzheimerera. U M. W. istnieje brak świadomości i rozeznania w podejmowanych czynnościach z uwagi na jego zaburzenia otępienne, które stopniowo rozpoczynały się i pogłębiały od 2007 r. Do 2012 roku pozwany miał otępienie lekkiego stopnia, co oznacza, że na dzień zawierania umowy o współpracy z powódką miał świadomość i rozeznanie w podejmowanych czynnościach. Od stycznia 2013 roku nie miał tej świadomości.

Dokumenty „weksel”, „deklaracja do weksla” oraz faktury „(...)”, „(...)”, „(...)” zostały podpisane przez M. W. (1).

W oparciu o tak ustalony stan faktyczny Sąd Rejonowy uznał, że roszczenie dochodzone z weksla wystawionego przez pozwanego in blanco dla zabezpieczenia roszczeń z umowy, a następnie wypełnionego przez pozwanego uzasadnione było w całości. W świetle treści zarzutów strony pozwanej, Sąd w pierwszej kolejności rozstrzygał o skuteczności czynności podejmowanych przez pozwanego w związku ze stwierdzeniem otępienia w stopniu znacznym. Mając na uwadze, że skutkiem złożenia oświadczenia woli w okolicznościach wskazanych w art. 82 k.c. jest nieważność tego oświadczenia z mocy prawa (ex tunc), dostrzegając jednocześnie konieczność zasięgnięcia wiadomości specjalnych, Sąd dopuścił dowód z opinii biegłego psychiatry E. K. na okoliczność braku świadomości i rozeznania w podejmowanych czynnościach przez pozwanego M. W. (1) z uwagi na jego zaburzenia psychiczne oraz ustalenia czasu występowania tych zaburzeń.

W złożonej w dniu 30 czerwca 2014 r. opinii biegła sądowa z zakresu psychiatrii E. K., po przeprowadzeniu przez psychologa M. K. badań psychologicznych stwierdziła, że M. W. (1) ujawnia objawy zespołu otępiennego, a wszystko wskazuje na to, że są to objawy typu otępienia w chorobie Alzheimerera. U M. W. (1) istnieje brak świadomości i rozeznania w podejmowanych czynnościach z uwagi na jego zaburzenia otępienne, które stopniowo rozpoczynały się i pogłębiały od 2007 r. W złożonej w dniu 23 września 2014 r. opinii uzupełniającej biegła stwierdziła, że pozwany M. W. do 2012 r. cierpiał na otępienie lekkiego stopnia, miał świadomość i rozeznanie w podejmowanych czynnościach, natomiast od stycznia 2013 r. takiej świadomości już nie miał.

Sąd nie miał zastrzeżeń do treści sporządzonej przez biegłą E. K. opinii w zakresie stanu zdrowia psychicznego pozwanego i świadomości podejmowanych decyzji, tym bardziej, że ustalenia te pozostały zbieżne z ustaleniami

poczynionymi w opinii sporządzonej na zlecenie Sądu Okręgowego w Szczecinie w sprawie z wniosku Z. W. o ubezwłasnowolnienie pozwanego (I Ns 356/14) przez biegłego psychologa i biegłego psychiatrę, którzy stwierdzili u pozwanego otępienie znacznego stopnia i brak zdolności do samodzielnej egzystencji, wymuszające sprawowanie nad nim stałej opieki. Sąd zauważył jednak, że opinia ta nie zawiera kwestii dotyczących daty, z którą stwierdzić można znaczny stopień otępienia, co stanowiło kluczową okoliczność dla ustalenia skuteczności podejmowanych przez pozwanego czynności. Sąd Rejonowy w całości dał wiarę zarówno opinii przedstawionej w niniejszej sprawie, jak i tej sporządzonej na zlecenie Sądu Okręgowego w Szczecinie, uznał także za wiarygodne zeznania słuchanych w sprawie świadków co do stanu zdrowia psychicznego pozwanego – jednakże w świetle czasowej odległości pomiędzy dokonywanymi przez niego czynnościami (rok 2011) i wykonywanymi badaniami - treści przedstawionych opinii nie mogły stanowić podstawy do uznania tych czynności za nieważne w trybie art. 82 k.c., tym bardziej, że w świetle opinii biegłej sądowej E. K. stan znacznego otępienia występuje u pozwanego mniej więcej od 2013 r. Pomimo zatem, iż w chwili obecnej pozwany nie pamięta (czemu Sąd dał wiarę), że w 2011 r. zawarł umowę o współpracy, w ramach której wystawił powódce weksel in blanco dla zabezpieczenia należności związanych z zakupieniem przez niego towarów z oferty handlowej powódki, okoliczności tej nie można przyjąć za wystarczającą dla uznania, że w chwili podejmowania kwestionowanych czynności pozwany znajdował się w warunkach określonych art. 82 k.c.

Nie bez znaczenia dla oceny świadomości pozwanego o przeprowadzonych transakcjach pozostał także fakt, że pozwany dwukrotnie zwracał się do powódki o prolongatę terminu płatności, co oznacza, że nie tylko miał wiedzę o powstałej zaległości, ale także z treści tych wiadomości wynika, że zdawał sobie sprawę jakich – jeśli chodzi o okres czasu – transakcji dotyczą i wówczas ich nie kwestionował.

Sąd Rejonowy zbadał, w świetle zarzutów pozwanego, czy podpisy na dokumentach stanowiących podstawę niniejszego roszczenia są autentyczne i pochodzą od M. W. (1). Na tę okoliczność Sąd dopuścił dowód z opinii biegłego sądowego J. T., który w złożonej opinii stwierdził, że dokumenty „weksel”, „deklaracja do weksla”, „faktura vat (...)”, „ (...)”, „ (...) /f/2011” zostały podpisane przez M. W. (1). Także do tej opinii Sąd nie miał zastrzeżeń, uznając ją za rzetelną, logiczną i jasną, co przy uwzględnieniu, że jej treści nie kwestionowały także strony niniejszego postępowania, przesądziło, że mogła stanowić ona podstawę dalszych ustaleń w sprawie. W świetle ustaleń biegłego Sąd Rejonowy stwierdził, że zarzuty strony pozwanej jakoby podpisy przedstawione na wskazanych wyżej dokumentach nie należały do pozwanego pozostały nieuzasadnione.

Sąd Rejonowy stwierdził też, że zarzuty pozwanego, jakoby powódka nie wykazała, iż suma wpisana na wekslu odpowiada wysokości niezapłaconych należności, także pozostały nieuzasadnione. Pozwany nie wykazał, zgodnie z ciężarem dowodu, że wysokość zadłużenia jest inna niż wskazana w wekslu lub też nie istnieje. Wprawdzie biegły ostatecznie nie ustalił, że podpisy pozwanego znajdowały się na każdej z przedstawionych przez powódkę faktur VAT jednak okoliczność ta pozostała bez znaczenia. Sąd podkreślił, że złożenie, czy też niezłożenie podpisu na fakturze VAT, nie wpływa na skuteczność przeprowadzonych z udziałem pozwanego transakcji sprzedaży, których prawidłowego wykonania strona pozwana nie kwestionowała. Biorąc zatem pod uwagę powyższe okoliczności oraz fakt, że pozwana nie kwestionowała zarówno wysokości przedstawionych przez powódkę faktur VAT, jak i zasadności ich wystawienia Sąd uznał, że zgodnie z regułą wyrażoną w art. 6 k.c. powódka w pełni udowodniła fakt istnienia zobowiązania pozwanego do zapłaty sumy wekslowej. Z treści bowiem przedstawionych faktur VAT bezsprzecznie wynika, że dokonała ona w sposób rzetelny ustalenia wysokości zobowiązania pozwanego, które na skutek bezskutecznego upływu terminu zapłaty ujęte zostały w kwocie sumy wekslowej.

zarzuty pozwanego w zakresie nieważności umowy z uwagi na brak podpisu pozwanego na umowie o współpracy okazały się one niezasadne bowiem w toku procesu powódka złożyła do akt niniejszego postępowania już kompletny – zawierający podpisy stron - oryginał rzeczony umowy.

Pozwany złożył apelację od powyższego wyroku zaskarżając go w całości i zarzucając mu:

1. niewyjaśnienie wszystkich okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia, wskutek naruszenia przepisów postępowania, które mogło mieć wpływ na wynik sprawy:

a) art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie oceny dowodów w sposób niewszechstronny, sprzeczny z zasadami doświadczenia życiowego i logicznego rozumowania, w szczególności w zakresie okoliczności wystawienia weksla i zawarcia umów oraz opatrzenia go i innych dokumentów, leżących u podstaw powództwa podpisem lub parafą należącymi rzekomo do pozwanego, a ponadto w zakresie ustaleń dotyczących rozeznania pozwanego co do dokonywanych czynności,

b) art. 227 k.p.c. w zw. z art. 232 zd. 2 k.p.c. i art. 278 § 1 k.p.c. poprzez przyjęcie, że jednoznaczne i definitywne rozstrzygnięcie daty, od której pozwany pozostaje w stanie wyłączającym świadome podjęcie decyzji nie jest istotne dla rozstrzygnięcia, a w konsekwencji niedopuszczenie z urzędu dowodu w postaci opinii innych biegłych z zakresu psychiatrii w przedmiocie stanu zdrowia pozwanego w chwili dokonywania czynności będących przedmiotem rozstrzygnięcia, celem wyjaśnienia zaistniałych wątpliwości;

2. naruszenie prawa materialnego:

a) art. 82 k.c. poprzez jego niezastosowanie i w konsekwencji przyjęcie, że M. W. (1) złożył ważne oświadczenia woli, znajdując się w stanie niewyluczającym świadomego powzięcia decyzji i wyrażenia woli, podczas gdy u pozwanego już w okresie objętym żądaniem pozwu, ujawniały się objawy zespołu otępiennego,

b) art. 5 k.c. poprzez zasądzenie na rzecz powódki roszczenia stanowiącego nadużycie prawa, sprzecznego z zasadami współżycia społecznego, a w szczególności zasadą uczciwości kupieckiej.

Mając powyższe na uwadze pozwany wniósł o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego, ewentualnie z ostrożności procesowej pozwany wniósł o zmianę wyroku poprzez uchylenie nakazu zapłaty i oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów postępowania za pierwszą instancję, a ponadto o zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów postępowania apelacyjnego. Jednocześnie pełnomocnik pozwanego wniósł o przyznanie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej, udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu.

W odpowiedzi na apelację powódka wniosła o jej oddalenie w całości i zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego za drugą instancję według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy jako sąd meriti w granicach wniesionej apelacji, co wynika z dyspozycji art. 378 § 1 k.p.c., rozważył na nowo zebrany w sprawie materiał dowodowy, w tym dokonuje jego samodzielnej oceny prawnej. Powyższa analiza pozwala stwierdzić, że Sąd Rejonowy w sposób prawidłowy zgromadził materiał dowodowy, a następnie w oparciu o tenże materiał poczynił właściwe ustalenia faktyczne dokonując oceny prawnej, którą Sąd Okręgowy w całości podziela. Zarzuty oraz ich argumentacja zaprezentowane w apelacji nie stanowiły wystarczającej podstawy do weryfikacji orzeczenia Sądu Rejonowego w postulowanym przez apelującego kierunku, nie znalazły one bowiem potwierdzenia w zgromadzonym w aktach sprawy materiale procesowym.

Przede wszystkim Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że ocena materiału dowodowego zebranego w sprawie, niewątpliwie mieści się w granicach zakreślonych przez art. 233 § 1 k.p.c. Nie ma podstaw do uznania, jak twierdzi pozwany, że nie została dokonana w sposób wszechstronny bowiem znajduje oparcie w całym zebranym materiale dowodowym, zaś wyciągając z przeprowadzonych dowodów wnioski Sąd Rejonowy nie uchybił zasadom logicznego rozumowania czy doświadczenia życiowego.

Odnosząc się do zarzutów w zakresie rozbieżności opinii biegłych sądowych, tj. opinii E. K. i opinii sporządzonej w toku postępowania o ubezwłasnowolnienie pozwanego M. W. (1) w sprawie o sygn. akt I Ns 356/14, co do daty braku świadomości podejmowanych działań, wskazać należy, że nie sposób znaleźć zapisu, jak twierdził pełnomocnik

pozwanego, iż taki stan pozwanego, wyłączający jego świadome działanie miałyby mieć miejsce już 2010 r. W opinii tej wskazano, że w ostatnich latach, tj. od stycznia 2012 r. pomimo leczenia wystąpiła znaczna progresja objawów choroby Alzheimera, co zmusiło rodzinę do ostatecznego zakończenia działalności gospodarczej pozwanego, którą prowadził od 30 lat. Najwcześniejsza data, która wynika z opinii sporządzonej w dniu 26 lutego 2015 r. w sprawie I Ns 356/14 to właśnie styczeń 2012 r. Natomiast trzeba wziąć pod uwagę, że ta opinia wydana była przed rokiem, zaś jako pierwsza sporządzona została opinia biegłej sądowej psychiatry E. K. i psycholog M. K., która została uzupełniona w dniu 22 września 2014 r., po wzięciu pod uwagę zarzutów powódki, iż nie rozstrzyga ona daty, w której zaburzenia pozwanego miały wpływ na jego świadomość co do podejmowanych czynności. W tej uzupełniającej opinii biegła E. K. jednoznacznie wskazała, że do 2012 r. pozwany miał otępienie lekkiego stopnia, które nie wyłączało jego świadomości i rozeznania w podejmowanych czynnościach. Natomiast progresja objawów choroby, czyli stan, w którym M. W. (1) nie mógłby podejmować jakichkolwiek czynności świadomie, według biegłej ma miejsce od stycznia 2013 r. Podkreślić należy, że wcześniej - a zatem w dacie, w której pozwany zawarł umowę o współpracy i dokonywał zakupów - miał objawy otępienne, ale lekkiego stopnia, które pozwalały mu na podejmowanie czynności ze świadomością i właściwym rozeznaniem co do ich znaczenia i skutków.

W ocenie Sądu Okręgowego obie opinie korespondują z pozostałym zgromadzonym materiałem dowodowym, w tym zeznaniami świadków, którzy nie wskazywali by w roku 2011, w szczególności w czasie zawarcia umowy o współpracy i dokonywania zakupów u powódki, pozwany nie był świadomy swoich działań, by nie rozumiał na czym one polegają, nie orientował się gdzie jest i z kim się kontaktuje. Żaden ze świadków takiego stanu nie potwierdził, także J. H., który pełnił rolę kierownika budowy u pozwanego, nie stwierdził by stan pozwanego nie pozwalał na rzetelną, normalną współpracę. Podobnie świadek M. W. (3) - pracownik powódki, która zajmowała się windykacją należności - również zeznała, a zeznań tych strona pozwana nie podważyła, że kontakt z pozwanym był na normalnym poziomie, logiczny, nie było żadnych objawów choroby, które mogłyby wskazywać, iż pozwany nieświadomie podejmuje czynności. Jest to o tyle istotne, że pozwany wielokrotnie kontaktował się z tym świadkiem w kwestii współpracy handlowej, w tym negocjacji co do spłaty zadłużenia.

Z tych względów, biorąc pod uwagę powyższy materiał dowodowy, badany pod kątem kondycji psychicznej pozwanego w określonym czasie, tj. podejmowanych czynności, w tym zaciągania zobowiązań, Sąd Okręgowy podzielił stanowisko Sądu Rejonowego. Uznał w tym zakresie, że nie ma możliwości jednoznacznego stwierdzenia, iż w dacie zawierania umowy ze stroną powodową, czyli 6 lipca 2011 r. i podpisywania w tej dacie deklaracji wekslowej i weksla in blanco oraz później, podczas dokonywania przez pozwanego zakupów u powódki w sierpniu, wrześniu i listopadzie 2011 r., pozwany był w stanie wyłączającym świadome działanie i rozeznanie co do podejmowanych czynności oraz ich skutków, który to stan uzasadniałby zastosowanie art. 82 k.c.

Co istotne, oprócz zeznań świadka M. W. (3), należy zwrócić uwagę na kwestię pism z grudnia 2011 i stycznia 2012 r., jakie pozwany przed procesem podpisywał, będąc wzywany do zapłaty należności, w których to pismach wnosił o prolongatę płatności konkretnych zobowiązań, wynikających z faktur VAT. Wskazywał przy tym z jakiego tytułu faktury zostały wystawione, tj. za materiały budowlane pobrane w okresie sierpień – listopad 2011 r. Powyższe pozwala na przyjęcie, że pozwany miał wiedzę o zaległościach, nadto zdawał sobie sprawę jakich konkretnie transakcji dotyczą. Dokumenty te dają również podstawę do przyjęcia, mimo treści opinii biegłego grafologa, który rzeczywiście zakwestionował parafy - a nie podpisy M. W. (1), co do których nie było żadnych wątpliwości - że w chwili podejmowanych czynności nie znajdował się w warunkach określonych art. 82 k.c. Tam gdzie na fakturach znajdują się podpisy biegły jednoznacznie wskazał, że są to podpisy M. W. (1). Co do paraf biegły miał zastrzeżenia, jednak biorąc pod uwagę pisma pozwanego odnoszące się do spłaty długu, kwestia ta nie jest wystarczająca do przyjęcia, że M. W. (1) nie dokonał zakupu towarów, które są opisane w złożonych do pozwu fakturach. Także prowadzenie przez pozwanego negocjacji z powódką w sprawie prolongaty długu, samodzielne redagowanie pism w tym zakresie poddaje w wątpliwość twierdzenia skarżącego o braku rozeznania i skutkach podejmowanych czynności. Pozwany w toku procesu nie udowodnił by w momencie zawierania umowy, a także podczas dalszych czynności pozostawał w stanie całkowicie wyłączającym świadomość, nadto by ten stan uniemożliwiał pozwanemu dokonanie oceny znaczenia złożonego oświadczenia.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że przesłanka wyłączenia świadomości lub swobody w podejmowaniu decyzji w momencie składania przez pozwanego oświadczenia woli nie zaistniała w przedziale czasowym, istotnym dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Brak świadomości wystąpił u pozwanego dopiero od stycznia 2013 r., a więc już po złożeniu przez niego oświadczeń woli będących podstawą roszczenia, które z tych względów uznać należało za zasadne.

Nie znajduje także uzasadnienia zarzut naruszenia art. 5 k.c. Sąd Okręgowy dostrzega oczywiście chorobę pozwanego, jednak aby móc przyjąć, że roszczenie stanowi nadużycie prawa podmiotowego bądź narusza zasady współzycia społecznego, w szczególności zasady uczciwości kupieckiej należałoby wykazać, że powódka wiedziała o złym stanie zdrowia pozwanego i okoliczność tę wykorzystwała dla swoich celów. Tymczasem z przeprowadzonego postępowania dowodowego nie wynika by pracownicy powódki zaobserwowali, że pozwany w kontaktach handlowych jest nieporadny, czy nieświadomy tego co robi. Mimo pewnych symptomów choroby pozwany funkcjonował bez większych problemów zarówno w środowisku zawodowym i rodzinnym. Dopiero, gdy te objawy mocno się nasiliły rodzina podjęła - jak wynika z okoliczności sprawy - stosowne kroki mające zapobiec ewentualnym ujemnym skutkom choroby, m.in. w zakresie prowadzonej działalności gospodarczej. Brak natomiast podstaw do przyjęcia, że powódka wykorzystwała stan psychiczny pozwanego, u którego już w tym czasie objawiały się symptomy choroby Alzheimera.

W tym stanie rzeczy w świetle zgromadzonego materiału procesowego Sąd Okręgowy nie znalazł podstaw do dokonywania odmiennej, od przyjętej przez Sąd Rejonowy oceny zaferowanych przez powódkę dowodów.

Mając na uwadze powyższe wywody na podstawie art. 385 k.p.c. Sąd odwoławczy orzekł, jak w punkcie I. sentencji.

Niemniej jednak Sąd Okręgowy stwierdził, że w niniejszej sprawie wystąpił szczególny przypadek, o którym mowa w art. 102 k.p.c., dlatego też postanowił nie obciążać pozwanego kosztami postępowania apelacyjnego, które to koszty stanowiłyby wynagrodzenie pełnomocnika powódki. Stan zdrowia, w jakim obecnie znajduje się pozwany, a który jest od niego niezależny bowiem żadnym swoim działaniem się do niego nie przyczynił, sprawia że pozwany nie jest czynny zawodowo, nadto ma trudności w funkcjonowaniu, a zatem nie tylko jego sytuacja zdrowotna, ale i materialna uległa znacznemu pogorszeniu ponieważ został pozbawiony dalszej możliwości zarobkowania. Stąd też w zaistniałej sytuacji obciążanie pozwanego dodatkowym zobowiązaniem, w dodatku w znaczącej kwocie, sprzeciwiałoby się zasadzie słuszności. Z tych względów Sąd Okręgowy stwierdził, że zaistniały podstawy do odstąpienia od obciążania pozwanego kosztami postępowania apelacyjnego, o czym orzeczono w punkcie II. sentencji wyroku.

Pełnomocnikowi procesowemu ustanowionemu z urzędu w myśl mającego zastosowanie w niniejszej sprawie § 15 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez skarb państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (j.t. Dz.U. z 2013, poz. 490) przysługuje wynagrodzenie w wysokości nie wyższej niż 150% stawek minimalnych, o których mowa w rozdziale 3 i 4 oraz niezbędne, udokumentowane wydatki radcy prawnego. Kwota 1200 zł, którą Sąd Okręgowy przyznał pełnomocnikowi pozwanego ustalona została w oparciu o § 6 pkt 5 w zw. z § 12 ust. 1 pkt 1 powołanego rozporządzenia i powiększona o należy podatek VAT w kwocie 276 zł, przy czym koszty te zobligowany jest wypłacić Skarb Państwa – Sąd Rejonowy Szczecin-Centrum w Szczecinie jako sąd, który pełnomocnika z urzędu ustanowił.

SSO(...)SSO (...)SSR del. (...)